

Tekstin viimeistely -työpaja

- Useita tasoja:
 - Koko työ (esim. orpoluvut pois) + otsikointi
 - Luvut (sisältö vastaa otsikkoa, luvun rakenne, sidosteisuus)
 - Kappaleet (kappaleen sisäinen ja välinen sidosteisuus)
 - **Virkkeet ja lauseet sekä välimerkit**
 - **Sanat**
 - **Konventioiden noudattaminen (kandin mallipohjasta esim. sitaatit ja lähdeluettelon malli)**
- Valitse, mitkä tasot haluat viimeistellä.
- Tee korkeintaan pari kolme tasoa kerrallaan.

Kieliasun viimeistely

- Virkkeiden rakenne (helppolukuisuus, sanajärjestys, symmetria, lauseenvastikkeet, määritteet, kytkentäsanat, pronomini viittaukset, välimerkit)
- Sanojen rakenne: hankalat rakenteet, verbivalinnat, muotisanat, omat maneerit, vierasperäiset ilmaukset, vierassanat, termit
- Sanojen oikeinkirjoitus: yhdyssanat, lyhenteet, numeroilmaukset, tavutus

Tekstissä olevat lähdemerkinnät ja lähdeluettelo

- Tekstissä olevat lähdemerkinnät ja lähdeluettelo vastaavat toisiaan. (Torvelainen 2015 -> Torvelainen, P. 2015.)
Tekstissä ei ole esim. verkkosivujen osoitteita.
- Kirjoituksen lähdeluetteloon merkitään vain ne tekstit (=lähteet), joita olet itse lukenut.
- Tarkista, ovatko lähdeluettelossa vain ne lähteet, joita olet tekstissäsi käyttänyt.
- Lähteet merkitään lähdeluetteloön lähdetyypin mukaan (esim. netissä oleva teksti, artikkeli tieteellisessä lehdessä, artikkeli kokoomateoksessa, kirja)

Tarkista lähdeluettelo

Lampinen, A. 2005. Essee. Kirjoittajan ABC -sivusto.

<http://webcgi.oulu.fi/oykk/abctekstinhuolto/tekstilajeja/ess>
Luettu 8.5.2019.

Leino, K. & Torvelainen, P. 2011. Kirjoittamisen taito on asiantuntijan avaintaitoja. *Kasvatus* 42 (4), 382–385.

Luukka, M.-R. 2002. Mikä tekee tekstistä tieteellisen. Teoksessa M. Kinnunen & O. Löytty (toim.) *Tieteellinen kirjoittaminen*. Tampere: Vastapaino, 13–28.

Svinhufvud, K. 2007. *Kokonaisvaltainen kirjoittaminen*. Helsinki: Tammi.

Virkkeet

Polveileva virke on raskasta luettavaa

(Aittokoski 2014)

Tuntuuko joskus siltä, että asiatekstissä esiintyy turhan usein suomalaisen, kansainvälistäkin tunnustusta Pisa-tutkimuksissa saaneen koulujärjestelmän läpikäyneiden kirjoittajien, joukossa myös ammatikseen sanan säilää heiluttavien, kynästä lähtöisin olevia virkkeitä, joissa syyllistytään jopa uuvuttavan moniaalle polveileviin lause- ja ajatusrakenteisiin vuosina 1510–1557 eläneen Turun piispan ja uskonpuhdistaja Mikael Agricolan kirjoitetussa muodossa lanseeraamalla kauniilla äidinkielellämme?

Aittokoski, H. Menikö virke ylipitkäksi? Helsingin Sanomat 24.9.2014. Tulostettu 24.9.2014.

<http://www.hs.fi/blogi/narrienlaiva/Menik%C3%B6+virke+ylipitk%C3%A4ksi/a1305877711350>

Lyhyt virke hengästyttää

Joskus teksti on hyvin tiivistä. Jokainen virke on oma kokonaisuutensa. Virkkeet ovat lyhyitä. Sivulauseita ei käytetä. Kirjoittaja on saattanut karsia tekstiä. Ehkä sivumäärä on täyttynyt äkkiä. Tekstissä on silti paljon asiaa.

- Lauseenvastikkeiden heikkoa käyttöä

Tarkista, että käyttämäsi lauseenvastike vastaa oikeanlaista sivulausetta.

Temporaalirakenne (vastaa vain kun-sivulausetta)

Ratkaisin ongelman **kävellessäni kotiin.**
(= **kun kävelin kotiin**)

Vihdoin linja-auto tuli **odoteltuani sitä puoli tuntia.**
(= **kun olin odotellut sitä puoli tuntia**).

Ei näin: Lapsi- ja imeväisyyskuolleisuuden *ollessa* suuri siskojen ja veljien kuolema oli Namibiassa monelle lapselle tuttu asia.

(-> kun lapsi- ja imeväisyyskuolleisuus on suuri, niin - -??)

Vaan näin: Koska lapsi- ja imeväisyyskuolleisuus oli suuri, siskojen ja veljien kuolema oli Namibiassa monelle lapselle tuttu asia.

Modaalirakenne (selittää aina vain pääverbin tekemisen tapaa)

Lapsi tuli **juosten** kotiin.

(= tuli siten että juoksi, ja tuli ja juoksi yhtä aikaa)

Mies ihmetteli asiaa päätään

pyöritellen.

(= ihmetteli siten että pyöritteli päätään, ja ihmetteli ja pyöritteli yhtä aikaa)

Ei näin: Aiheiston keräys alkoi tammikuussa päättyen toukokuussa.

??? alkoi päättyen

Vaan näin: - - ja päättyi toukokuussa.

Ei näin: Tehtiin ehdotus työpaikkaliikuntaa koskien.

??? tehtiin koskien

Vaan näin: - - , joka koski työpaikkaliikuntaa.

- - työpaikkaliikuntaa koskeva ehdotus.

Häiritseekö kielikorvaasi?

Tutkielmassa tarkastellaan opettajien käsityksiä oppimisesta ja miten oppimista tuetaan.

Rinnastamisen symmetrisyys (muoto)

Substantiivi substantiiviin

Aikuisväestön suosituimpia liikuntamuotoja ovat kävely, pyöräily, hiihto, uinti ja juoksu.

Verbi verbiin

Suurin osa suomalaisesta aikuisväestöstä joko kävelee, pyöräilee tai hiihtää vapaa-aikanaan.

Sivulause sivulauseeseen

Tutkimuksessa raportoitiin tarkasti, millaisia kalliomaalaukset olivat ja millaisissa paikoissa ne ovat säilyneet.

Lauseenvastike lauseenvastikkeeseen

Useimmat nuoret uskoivat oppivansa taidon ja kehittyvänsä lopulta todella taitaviksi.

Tarkastelun näkökulmia

- Kirjoitatko liian pitkiä tai liian lyhyitä virkkeitä?
- Onko tekstissäsi symmetriavirheitä?
- Käytätkö oikein lauseenvastikkeita?
- Ovatko sanat riippuen, liittyen ja koskien maneeereitasi?

Tieteellinen tyyli

Neutraalit sanat

Ei näin:

Kahlasin tätä kirjallisuuskatsausta varten läpi **vinon pinon** aiheetta käsittelevää kirjallisuutta sekä yliopistolla, kaupunginkirjastoissa että netissä, mutta **kumma kyllä**, ongelma on mainittu vain Virtasen (2000) kirjassa.

Vaan näin:

Aiheesta on tehty useita tutkimuksia (esim. Lehtonen 2002, Mattila 2001a, Kuusela 1999), mutta vain Virtaselta (2000: 25) löytyi maininta ongelmasta. Tätä voi pitää hieman yllättävänä, jos ottaa huomioon, että — —.

Kohteliaisuus

Ei näin:

Virtanen (2012) on **täysin väärässä** sanoessaan — —.

Vaan näin:

Virtanen (2012) väittää, että X on Y, mutta toisaalta näyttäisi mahdolliselta, että asia on toisin. Tämän tutkimuksen valossa näyttäisi, että X on Z.

Varmuuden lieventimet (Luukka 1992)

saattaa olla

todennäköisesti

näyttäisi siltä

joissain tapauksissa, yleensä

Suosituksia lyhenteiden käytöstä tieteellisessä tekstissä

- Ensimmäistä kertaa mainittaessa koko sana kirjoitetaan ja lyhenne voi olla suluissa tai eli-sanalla ilmaistuna. Jatkossa voi lyhennettä käyttää huolelta.
- Tekstiin kirjoitetaan kokonaisina seuraavat sanat: *muun muassa*, *esimerkiksi*. Sanat voivat olla lyhennettyinä sulkeiden sisässä.
- Lyhenteitä *jne.* ja *tms.* ei käytetä, vaan käytetään muuta ilmaisutapaa.
Ei näin: Ohjelmistoalan standardit liittyvät tietoliikenteeseen, ohjelmointikieliin, käyttöliittymiin jne.

Vaan näin: Ohjelmistoalan standardit liittyvät muun muassa tietoliikenteeseen, ohjelmointikieliin ja käyttöliittymiin.
tai näin: Ohjelmistoalan standardit liittyvät esimerkiksi tietoliikenteeseen, ohjelmointikieliin ja käyttöliittymiin.
- Myöskään lyhenteitä *em.*, *po.*, *ko.* ei suositella käytettäväksi.

Tarkista

- Onko teksti hyvää asiatyyliä (neutraalia, kohteliasta)?
- Onko tekstissä käytetty lyhenteitä tekstilajin vaatimalla tavalla?

Oikeinkirjoitus

Pilkku (ks. lisätietoa

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/selaus/361>)

- Päälause, kysyvä sivulause (pilkku tulee ennen kysyvää sivulausetta)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten opettajat kokevat kodin ja koulun välisen yhteistyön ja miten he toivovat yhteistyötä tehtävän.

Pilkku

- Lauseenvastike ja jaksottavat ilmaukset (ei eroteta pilkulla muusta lauseyhteydestä kuin poikkeustapauksessa)

Määritellessään tarkemmin isovanhemman kehitysprosessia Kornhaber (1996) erottelee – – .

Ensimmäiseksi esittelen opettajien vastaukset ja toiseksi vertaa niitä Perryn (2010) teoriaan - - .

Pilkku päälauseiden välissä

- Tulee pilkku, kun virkkeen eri lauseet ovat itsenäisiä.
Vasta 1980-luvulla isyyttä alettiin käsitellä omana erityiskysymyksenään, ja viime vuosien aikana isyys on noussut yhä enemmän kiinnostuksen kohteeksi monilla eri aloilla.
- Ei tule pilkkua, jos lauseilla on jokin yhteinen jäsen.
Leinosen (1999, 25) mukaan tilanne ei ole parantunut vaan se on entisen kaltainen. (adverbiaali Leinosen mukaan yhteinen osa vaan-konjunktilla yhdistetyille lauseille)

Ajatusviiva (–) vai yhdysmerkki (-)? Entä välilyönnin paikka?

- Yhdysmerkki (lyhyt viiva) yhdistää.
 - *käsipallo-ottelu*
 - *jalka- ja pesäpallo, HDL- ja LDL-arvot*
 - *6-vuotiaat, (vrt. 6 vuotta)*
 - *Sanna-täti, Itä-Suomi-projekti*
 - *pro gradu -tutkielma, Kunnossa kaiken ikää -projekti*
- Ajatusviiva (pitkä viiva) ”erottaa”, osoittaa ääri- ja raja-arvoja.
 - *Suomi–Ruotsi-maaottelu*
 - *6–8-vuotiaat*
 - *1990–2000-luvulla, 3–0-tilanne, 20–25 %, kohdat 4–7*
 - *Saaristo (2005, 14–15)*

Ajatusviivan tuottaminen

Katso ohjeita esimerkiksi [Kielitoimiston ohjepankista.](#)

Kaksoispiste (ks. lisätietoa

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/selaus/221/ohje/143>

1. Lause, jota seuraa luettelo

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- 1) *Miten - -?*
- 2) *Miten - -?*

Tutkimuskysymykseni ovat, miten - - ja miten - -.

Tutkimuskysymykseni ovat

- 1) *Miten - -?*
- 2) *Miten - -?*

2. Lause, jota seuraa selitys, perustelu, täydennys tai tulos

Vuori (2000) on määritellyt neljä erilaista tapaa hahmottaa isyyden suhdetta äitiyteen: tasa-arvoinen isä, hoivaava isä, valintoja tekevä isä ja maskuliininen isä.

Tutkimuksella on kaksi päätehtävää: ensiksi selvitetään opiskelijoiden liikunnanharrastuksen määrää ja toiseksi liikunnanharrastuksen laatua.

Tutkimus on kaksiosainen: Ensimmäisessä osassa selvitetään opiskelijoiden liikunnanharrastuksen määrää. Toisessa osassa tarkastellaan liikunnanharrastuksen laatua.

Puolipiste (ks. lisätietoa

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/selaus/221/ohje/42>

1. Puolipiste tyylikeinona virkkeenveroisten ilmausten rinnastuksessa (käsitellään samaa asiaa, mutta eri puolilta)

Muotivärit kuuluvat jokaiseen muotikauteen; tämän kauden värejä ovat punainen ja musta. (yleistoteamus + tarkennus)

Sää ei vaikuta jäniksiin yhtä herkästi kuin lintuihin; sairaudet saattavat kyllä harventaa lajia tuntuvasti. (yleistoteamus + lisähuomautus)

Edestakaisiin junamatkoihin menee noin kahdeksan päivää; perillä vietämme kymmenen päivää. (yhteinen asia: lomamatka)

Muita muistettavia asioita

Jyväskylä, mutta jyväskyläläinen

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/kansalaisuus/ohje/174>

Puolet vastaajista **kuvasi**, että - -.

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/Puolet/ohje/315>

Kovalainen (2019) on selvittänyt - -. **Hänen** mukaansa - -.

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/omistusliite/ohje/489>

Linkkejä ja tiedonlähteitä tekstin viimeistelyyn

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 16. painos. Helsinki: Tammi.

Kirjoittajan ABC-kortti <http://webcgi.oulu.fi/oykk/abc/>

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: WSOY.

Kotimaisten kielten keskus. Kielitoimiston ohjepankki.

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/selaus/924>

NetMOT-palvelun sanakirjat Kielitoimiston sanakirja, Synonyymisanakirja ja Gummeruksen Uusi suomen kielen sanakirja <https://kirjasto.jyu.fi/>

Nurmi, T. & Torvelainen, P. 2008. Kielenhuollon luennot. Uusittu laitos. Jyväskylän yliopiston kielikeskuksen opetusmateriaaleja 1. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Yhteen vai erikseen <http://yve.fi/>

Lähteet

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: WSOY.

Luukka, M.-R. 1995. Puhuttua ja kirjoitettua tiedettä : funktionaalinen ja yhteisöllinen näkökulma tieteen kielen interpersonaalisiin piirteisiin. Jyväskylä studies in communication 1238-2183;4. Jyväskylän yliopisto.